

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חֵמְדָּה יָמִים HEMDAT YAMIM

פְּרֻשֶׁת הַשָּׁבוּעַ וְאֵרָא תִּשְׁעִי

עוד על גרים בימינו

שרות בצבא ישראל ויוחסין (חלק ד')

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

שאלת שרותם של חיילים לא מיוחסים, בצבאו של דוד המלך בפרט ובצבא הישראלי בכלל נדונה בדברינו לפרשיות ויגש, ויחן ושמות. מסקנתנו הייתה כי אין ספק כי גם בני נכר שרתו בצבא דוד וחלק מהם התגיירו בהמשך, כגרי צדק. ננסה לבחון סוגיא זו מול מקורות נוספים בדברי חז"ל.

בסוגיא במסכת יבמות מצינו: "ת"ר: אין מקבלין גרים לימות המשיח; כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה. אי"ר אליעזר, מאי קרא? הן גור יגור אָפֶס מְאוּתִי מִי גֵר אֶתָּךְ עֲלֶיךָ פֹּל ([רק] מי שנעשו גרים אתך בעניותך עליך יפול בעשירותך - רש"י) (ישעיה נ"ד טו) אבל אידך (אבל כאלה שרוצים להצטרף לעם ישראל רק בזמן שזה כדאי) לא!" (דף כד ע"ב).

גם הרמב"ם פסק כך להלכה: "לפיכך לא קבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה. בימי דוד שמא מן הפחד חזרו, ובימי שלמה שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו, שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגירי הצדק, ואעפ"כ היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות, והיו ב"ד הגדול חוששין להם לא דוחין אותן אחר שטבלו מכל מקום ולא מקרבין אותן עד שתראה אחריתם" (הלכות איסורי ביאה פ"ג ה"טו).

מקור נוסף העוסק בשאלה זו, מתייחס למה שקרה אחרי שדוד המלך נענה על פי ציווי הקב"ה, לבקשתם של הגבעונים, לנקמה במשפחת שאול והוקיע שבעה צאצאים של שאול במשך חצי שנה.

הגמרא במסכת יבמות (דף עט ע"א) מקשה: "והא כתיב: "לא יומתו אבות על בנים..."! אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא. "ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה", והא כתיב: "לא תלין נבלתו על העץ" (דברים פרק כ"א כג), אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוודק: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא, שהיו עוברים ושבים אומרים: מה טיבן של אלו? הללו בני מלכים הם, ומה עשו? פשוט ידיהם בגרים גרורים, אמרו: אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו, ומה בני מלכים כך, בני הדיוטות על אחת כמה וכמה! ומה גרים גרורים כך, ישראל על אחת כמה וכמה! מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף [גרים]".

ההסבר הוא פשוט. היו גרים שבימי דוד הצטרפו אל צבאו של דוד, או אל עם ישראל, מתוך הערצה לאישיותו של דוד ולמידותיו התרומיות, או מתוך הערצה לרמה המוסרית הגבוהה של צבא ישראל ועם ישראל. אנשים כאלה התקבלו בברכה גם לצבא וגם להליך של גרות. אנשים אחרים שרצו להצטרף אל עם ישראל, רק כדי ליהנות ממצבו הכלכלי או בגלל סיבות אחרות, שלא לשם שמים, גם אם התגיירו בפני הדיוטות (גיור שתופס), בית הדין התייחס אליהם בחשדנות.

גם בימינו, נקבל בזרועות פתוחות, לא יהודים המצטרפים לצבא הגנה לישראל, הרוצים להיות שותפים במפעל האלוקי של חזרת עם ישראל לארצו. נקבל בחום גרים, הרוצים להצטרף לעם ישראל מכל הבחינות, ומוכנים גם למסור את נפשם על הגנת העם והארץ.

לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל נלבי"ע ח' באייר תשע"ו	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט
לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלבי"ע כ"ח באייר	לע"נ אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כ' באב תשע"ז	לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל.

איחור חברה בהחזרת מחסן שכור

"ארץ חמדה גזית" קרית גת / תיק מס' 78018 / תמוז תשע"ח

דיינים: הרב עדו רכניץ, הרב אביעד תפוחי, הרב ארי סט

המקרה בקצרה: התובעת היא חברה לציוד חקלאי, שלה מחסני קירור, התובעת השכירה מחסנים לנתבעת שהיא חברה לשיווק ירקות. חלק מהמחסנים הושכרו בשכירות קבועה בהנחה וחלק בשכירות מזדמנת במחיר מלא. בין הצדדים התגלעה מחלוקת בעניין דמי השכירות של מחסנים שנשכרו לתקופה ארוכה ללא סיכום מפורש שמדובר בשכירות קבועה. כמו כן, הנתבעת איחרה בפניו מקרר אחד, והתובעת דרשה מהנתבעת תשלום שכירות עבור חמישה חודשים על איחור במסירה. בנוסף, הרשות המקומית תבעה מהנתבעת סכום כסף מסוים כקנס שבסופו של דבר התובעת שילמה.

פסק הדין: הנתבעת תשלם לתובעת 97,740 ₪ עבור האיחור בפניו המושכר, ועוד 92,657 ₪ עבור האגרה ששולמה לרשות המקומית עבור הנתבעת. מחיר השכירות ישולם לפי המפתח שקבע בית הדין בפסק הדין.

נימוקים בקצרה

א. שכירות קבועה ללא סיכום מפורש

בית הדין קבע שכאשר סוכם על השכרת כמה מחסנים למשך שנה וחצי עבור שנת השמיטה, הכוונה היתה לשכירות קבועה בהנחה. זאת, למרות שהדברים לא סוכמו במפורש.

ב. פיצוי עבור איחור במניעת השכרה

לדעת הרוב: התובעת תבעה פיצוי של חמישה חודשים עבור איחור בפניו של אחד המחסנים בחודש, זאת, כיוון שכך סוכם וכיוון שהאיחור גרם לה הוצאות גדולות.

הצדדים סיכמו בדוא"ל שעל איחור בפניו הנתבעת תשלם על חמישה חודשים, ולכן עליה לשלם על כך דמי שכירות מלאים והיא אינה יכולה לבקש הפחתת העלויות שנחסכו לתובעת מכלל שהמחסן עמד ריק. דרישה זו אינה מופרזת משום שלתובעת יש עלויות באי הפינוי, ומאידך, אין לחייב את הנתבעת בעלויות נוספות של התובעת משום שסוכם במפורש כמה תשלם הנתבעת. מעשה הקניין המחייב הינו המשך השכירות כפי שמבואר בשו"ע (חו"מ שיב, ט) שאדם הממשיך, ממשיך על דעת הסיכום הקודם. ולכן הנתבעת תשלם לתובעת 97,740 ₪

לדעת המיעוט: הדוא"ל שנשלח בין הצדדים אינו מחייב, ולכן אין לראות בו התחייבות לתשלום שכירות מלאה, אלא יש לחייב על פי הדין. הקשה בספר שער המשפט (שיב) כיצד יש ליישב את הדין שאדם חייב לשלם על דמי שכירות כאשר עזב את המושכר, עם הדין שאין צורך לשלם כשהוציא את חברו מביתו ומנע ממנו להשתמש בבית. יש לכך שלוש תשובות באחרונים: א. השוכר חייב מדינא דגרמי כשגרם למשכיר שלא להשכיר. ב. השכירות ממשיכה למרות שהשוכר אינו משתמש בדירה (נחלת צבי) ג. השוכר ערב לרווחי המשכיר (משפט שלום). על פי דעות אלו, כאשר שוכר מאחר בפניו יש לחייב אותו רק בהפסדי המשכיר. אמנם, יש הבדל בין הטעמים האם יש לנכות את העלויות הנחסכות למשכיר. לכן יש לנכות כשליש מהתביעה עבור העלויות שנחסכו. מצד שני ישנם נזקים שנגרמו לתובעת בכך שהיא היתה צריכה לשכור במקום אחר מחסן, ולמרות שזה גרמא יש לחייב על כך.

ג. תביעה שנמחלה בתנאי או בטעות (המשך דעת המיעוט)

אלא שלדעת המיעוט ישנו קושי, כיוון שהתובעת לא דרשה פיצוי עבור העלויות שנגרמו לה מהאיחור בפניו. לפיכך, עולה השאלה האם ניתן לזכות את התובעת מטעם אחר שהיא עצמה לא העלתה. אמנם, מדברי הרמ"א (חו"מ יז, יב) עולה שאין לפסוק יותר מהתביעה. לדעת הסמ"ע, הטעם הוא משום מחילה בטעות שנחשבת למחילה. לדעת הש"ך, הטעם הוא משום שיש ספק לבית הדין אם התובע מחל, ואילו לדעת נתיבות המשפט, מדובר במקרה ספציפי מאוד ובדרך כלל בית הדין יכול לזכות אדם מנימוק שהוא עצמו לא העלה. הפוסקים לא פסקו שמחילה בטעות תקפה, ולכן נראה שבמקרה של מחילה בטעות יש לפסוק לתובעת חיובים מטעמים אחרים. למרות זאת נראה שלדעת נתיבות המשפט אם החיוב אינו חיוב של גזל, אלא חיוב מטעם אחר, לא ניתן לפסוק עבור התובע כשלא תבע זאת במפורש. במקרה זה, נזקי התובעת הם בגדר גרמא ולכן אין דינם כגזל ולכן לכאורה לא ניתן לחייב כאשר התובעת לא דרשה פיצוי על כך. אולם, כיון שהנתבעת הסכימה לשלם על נזקי גרמא בשטר הבוררות, הרי שיש להתייחס אליו ככל הנזקים האחרים לעניין המחילה בדין. למעשה, לדעת המיעוט יש לפשר בתביעה ולחייב את הנתבעת בסך הכל ב-79,989 ₪.

[למעבר לפסק הדין המלא](#)

חֶמְדַּת הָאֲנָצִיקְלוֹפֵדִיָּה הַתְּלֻמוּדִית

הַפְּרָשָׁה בְּאֲנָצִיקְלוֹפֵדִיָּה הַתְּלֻמוּדִית

אַצְטַגְנִיּוֹת

מבוסס על הערך: אצטגנינות, שבאנציקלופדיה התלמודית כרך ב.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפָרְעָה הַתּוֹפָאֵר עָלַי לְמַתִּי אֶעֱתִיר לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעֲמָד לְהַכְרִית הַצִּפְרִדְעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתֵיךָ רַק בְּיַד תִּשְׁאַרְנָהּ. וַיֹּאמֶר לְמַחֵר... (ח-ז)

אבן עזרא: אמר רב שמואל בן חפני: אין מנהג אדם לזקק רק שיסור המכה ממנו מיד, וחשב פרעה כי מערכת כוכבי שמים הביאה הצפרדעים על מזכרים, ומשה היה יודע זה. וחשב פרעה כי עתה הגיע עת סור הצפרדעים, על כן נסאו והאריך ואמר למחר.

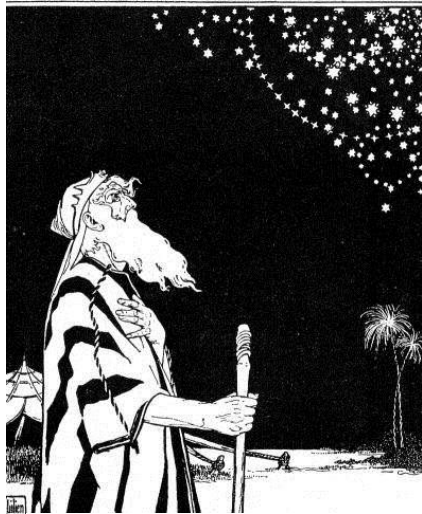
האם באמת אפשר לחזות עתידות על ידי אצטגנינות (אסטרולוגיה)?
האם מותר לחקור עתידות אצל אסטרולוגים?

מהותה. אצטגנינות היא חכמת המזלות (רש"י שבת קנו א), ונקראת בכמה מקומות אסטרולוגוס (עי' תרגום לדברי הימים א יב לב). וענינה לדעת לפי המזלות את טבע האדם, כגון אם הוא ראוי להוליד (גמרא שם), ואת תכונותיו ומידותיו, כגון מה שאמרו: מזל מחכים (שם), ואת מאורעותיו, כגון: מזל מעשיר (שם). וכן האצטגנינים אומרים: יום פלוני טוב, יום פלוני ראוי לעשות בו מלאכה פלונית, חודש פלוני או שעה פלונית רעים לדבר פלוני (רמב"ם עבודה זרה פ"א ה"ח; תשובת הרמב"ן סי' רפב הובא בבית יוסף יורה דעה סי' קעט).

וכתבו גאונים, שיש מבטלי האצטגנינות שני מינים:

(א) יש מהם שאומרים שכל תנועות האדם, אפילו רחשי לבו, תלויים במזל, ואין לשנותם כלל, לא להוסיף ולא לגרוע;

(ב) ויש שאומרים שרוחו ונפשו של אדם הם למעלה מן הכוכבים והמזלות, ויכול הוא לשנות מה שהמזל גורם, או שהקב"ה ברא באדם יכולת לכופ את יצרו שנגרם על ידי המזל (אוצר הגאונים שבת ס"י תעז).

תחריט - אפרים משה ליליאן

ויש שכתב שחכמת הכוכבים לבדה אינה יכולה להודיע פרטי הדברים (עי' רש"י סוטה יב

בד"ה המצפצפים וירושלמי עבודה זרה פ"ב ה"ב), אלא שנתערבה עמה מלאכת הכישוף. ויש

באצטגנינים כיתות שונות - יש מהם שמאמינים שרוח נבואה באה להם מכחם, ומהם שמקטירים לכוכב בשעות ידועות, ומהם שיגזרו לפי מהלך הכוכבים איזו עת מתאימה ללקט הזרעים ולאסוף התבואות וכדומה (מאירי סנהדרין עמ' 253 ועי' בארוכה בפירוש המשנה לרמב"ם ע"ז נד ב).

דעת הרמב"ם (בפיה"מ שם) שכל מעשי האצטגנינות הם דברי הבל ושוא וכזב, ואין בהם ממש. אבל הנמוקי יוסף (סנהדרין סוף פ"ז) והרמב"ן (בתשובה שם) חולקים וסוברים שזוהי חכמה גדולה וגזרה שגזר הקב"ה מששת ימי בראשית להנהיג עולמו לפי מערכת הכוכבים ומהלכם, אלא שביד הקב"ה לשנות ולעשות כרצונו (ועי' שו"ת הרשב"א ח"א סי' קמח וסי' תט).

איסורה. אמרו בגמרא (פסחים ק"ג ב): אין שואלים בכלדיים, שנאמר: תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ (דברים יח ג), ופירשו ראשונים שכלדיים הם החוזים בכוכבים (ערוך ע' כלדאי; תוס' שבת קנו ב; רמב"ן בתשובה שם ונמוקי"ם שם; שולחן ערוך יורה דעה קעט א). ומכל מקום כתב הרמב"ן (בתשובה שם), וכן דעת הנמוקי יוסף (שם), שמותר לשמוע להם ולהאמין לדבריהם, ואין זה בכלל "לא תנחשו", שהרי יש מהאמוראים שסובר שיש מזל לישראל (רבי חנינא שבת קנו א), ולדעתו אפילו תפילה וצדקה אין משנות את המזל (רש"י שם). ואף על פי שאין הלכה כמותו, אלא כרבי יוחנן שסובר (שם) שאין מזל לישראל, שנאמר: כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי דָרָךְ הַגּוֹיִם אֵל תִּלְמְדוּ וּמֵאֲתוֹת הַשָּׁמַיִם אֵל תִּתְּנוּ: כִּי יִתְּנוּ הַגּוֹיִם מִהֶמָּה (ירמיה י ב), הם יחתו ולא ישראל, מכל מקום אין זה בכלל ניחוש, ומצינו שהרבה חכמים שמעו לדבריהם והאמינו בהם וחששו להם (עי' שבת שם ועוד), אלא שלפעמים עושה הקב"ה נס ליראיו לבטל מהם גזירת הכוכבים. ולפיכך אין שואלים בהם, אלא מהלך בתמימות. אבל אם ראה בהם דבר שלא כרצונו, עושה מצוה ומרבה בתפילה. ואם ראה באצטגנינות יום שאינו טוב למלאכתו, נשמר ממנו ואינו סומך על הנס, שאסור ללכת כנגד המזלות.

לע"נ מרים ריגלר ע"ה רעייתו של ד"ר מיכאל ריגלר הי"ו נלבי"ע אייר תשע"ח	לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה	לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד			

Tennessee, USA

טנסי, ארצות הברית

אדר תשע"ב

המתנת חודשי הבחנה לאחר גיור

השאלה

האם ניתן להקל שלא להמתין שלושה חודשים לאחר גירות על סמך בדיקה רפואית שתקבע אם האישה מעוברת? השאלה היא על זוג המתגייר יחד וכן בזוג של גויה וישראל והגויה באה להתגייר.

תשובה

- א. כל אישה שהייתה נשואה, קודם שתינשא לאחר, חייבת להמתין שלושה חודשים כדי להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני. גם אם יש ודאות שהיא אינה מעוברת, גזרו חכמים שתמתין שלושה חודשים¹.
- ב. לגבי זוג המתגייר, אף שברור מי האב, מכל מקום יש להמתין שלושה חודשים כדי להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שנזרע שלא בקדושה². דעת פוסקים רבים היא שבמקרה כזה לא נגזרה הגזרה שכל אישה, אף אם יש ודאות שאינה מעוברת, תמתין שלושה חודשים. לכן אם ידוע בוודאות אם היא מעוברת או לא, אין צורך להמתין שלושה חודשים³.
- ג. לשיטה זו, אף בגיור של בת זוג של ישראל, אם ידוע אם היא מעוברת או לא אין צורך להמתין שלושה חודשים. אולם ראוי לבית הדין לבחון כל מקרה של ישראל וגויה לגופו של עניין אם ראוי להקל או להחמיר בדין זה⁴.
- ד. זה המנהג גם בבתי הדין לגיור במדינת ישראל, להקל אם יש צורך כשיטה זו. לכן, אם סמוך לגיור האישה מביאה אישור מהרופא שהיא מעוברת או שאינה, תוכל לטבול ולהינשא לבן זוגה מיד לאחר מכן. רצוי להסמיך את הבדיקה לטבילת הגירות ככל הניתן כדי למנוע כל חשש⁵.

¹ המקור לגזרת שלוש חודשי הבחנה הוא במשנה (יבמות ד, י): "היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיש לה שלשה חודשים. וכן כל שאר הנשים לא יתארו ולא ינשאו עד שיהו להן שלשה חודשים. אחד בתולות ואחד בעולות, אחד גרושות ואחד אלמנות, אחד נשואות ואחד ארוסות. רבי יהודה אומר: הנשואות יתארו, והארוסות ינשאו, חוץ מן הארוסות שביהודה, מפני שלבו גס בה. ר' יוסי אומר: כל הנשים יתארו, חוץ מן האלמנה, מפני האיבול".
בגמרא (שם מב ע"א) ביארו: "וכן שאר כל הנשים. בשלמא יבמה – כדאמרן (לעיל שם מא ע"ב, החשש הוא שמא היבמה תימצא מעוברת ונמצא שפגע באשת אחיו שלא במקום מצווה), אלא שאר כל הנשים אמאי? אמר רב נחמן אמר שמואל: משום דאמר קרא: 'להיות לך לאלהים ולזרעך אחרית', להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני. מתיב רבא: לפיכך גר וגיורת צריכין להמתין ג' חודשים. הכא מאי להבחין איכא? הכא נמי איכא להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שלא נזרע בקדושה. רבא אמר: גזירה שמא ישא את אחותו מאביו, וייבם אשת אחיו מאמו, ויוציא את אמו לשוק, ויפטור את יבמתו לשוק. מתיב רב חנניה: בכולן אני קורא בהן משום תקנת ערוה, וכאן משום תקנת ולד. ואם איתא, כולהו משום תקנת ערוה! האי משום תקנת ולד, דלא לפגע בהו ערוה".
הבית שמואל (אבן העזר סי' יג ס"ק א) פסק שהעיקר להלכה כדברי רבא שמקור הדין הוא גזרה מדרבנן. ואף שרב נחמן בשם שמואל הביא דרשה מפסוק, יש לומר שאף לשיטתו זהו דין דרבנן, והפסוק הוא אסמכתא בעלמא. הברכי יוסף (שם ס"ק ד) הוכיח באריכות שלכל הדעות דין הבחנה הוא דרבנן אף בנשים הראויות לילד, וכל שכן באלו שאינן ראויות לילד.
בעניין אישה שאינה ראויה לילד, מובא בגמרא (יבמות מב ע"ב): "ר' אלעזר לא על לבי מדרשא, אשכחיה לר' אסי, אמר ליה: מאי אמור רבנן בבי מדרשא? אמר ליה, הכי אמר ר' יוחנן: הלכה כר' יוסי. מכלל דיחידאה פליג עליה? אין. והתניא: הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה, או שהיה לה כעס בבית בעלה, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין, או שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיתה היא חולה, או שהפילה אחר מיתת בעלה, או שהיתה עקרה או זקנה או קטנה או אילונית, או שאינה ראויה לילד – צריכה להמתין ג' חודשים, דברי ר' מאיר. ר' יהודה מתיר ליארס ולינשא מיד. אמר רבי חייא בר אבא: חזר בו רבי יוחנן". להלכה, הראשונים פסקו כדברי רבי מאיר, כיוון שרבי יוחנן חזר בו, ועוד שהלכה כרבי מאיר בגזרותיו (וכפי שמובא בכתובות דף ס ע"ב). וכן פסק בשולחן ערוך (אבן העזר יג, א).
² כך מבואר בגמרא ביבמות (מב ע"א) שהבאנו לעיל, וכן פסק בשולחן ערוך (אבן העזר יג, ה).
³ החלקת מחוקק (סי' יג ס"ק ד) מסתפק אם דין הבחנה בגיורת הוא גזרה מוחלטת כדין הבחנה בשאר הנשים או שניתן להסתמך על הוכחות שהאישה אינה מעוברת, כגון שהאישה אינה בגיל הפוריות. מלשונו משמע שאינו מבחין בין גיורת שהייתה נשואה לגוי ובין בעל ואשתו שהתגיירו יחדיו. אולם הדגול מרבבה (שם, על דברי החלקת מחוקק) מחלק בין גיורת שהייתה נשואה לגוי ובאה להינשא לישראל, שמקרה זה דומה לאישה ישראלית שהייתה נשואה לאחד ובאה להינשא לשני, שבמקרה כזה גזרת חכמים הייתה אף על אישה שאינה ראויה לילד, ובין גיורת המתגיירת עם בעלה, שם האישה אינה מחליפה מבחינה מציאותית את בעלה, ומטרת ההבחנה היא להבחין בין זרע הנזרע בקדושה לזרע הנזרע שלא בקדושה, ומקרה זה לא ייתכן באישה ישראלית ("דלא משכחת כיוצא בו בישראל"), ולכן במקרה זה לא גזרו חכמים אף על אישה שאינה ראויה לילד.
ועיין במגיה למשנה למלך (הלכות גירושין יא, כא) שכתב שמהר"א רוזאניס כתב בגיליון הטור כדברי הדגול מרבבה, שגר וגיורת והיא מעוברת ממנו בגיותו אינם צריכים להמתין שלושה חודשים. וכן הכריע הראשון לציון הרב עובדיה יוסף ביביע אומר (חלק ט אבן העזר סי' יז אות ג) והביא שעוד פוסקים פסקו כך. גם באגרות משה (אבן העזר חלק ב סי' ד ועוד) פסק להקל כדגול מרבבה שאפשר להסתמך על הוכחות שהגיורת אינה מעוברת, בין שהאישה מסולקת דמים (כדוגמאות המובאות בחלקת מחוקק ובדגול מרבבה), ובין שהאישה פירסה נידה, מה שמוכיח קרוב לוודאי שאינה מעוברת. נראה שלשיטה זו אף אם האישה תבצע בדיקה רפואית שתקבע אם היא מעוברת או לא יש להקל, וכן כתב אב"ד דרום אפריקה הרב משה קורצטג במאמרו בתחומין (י עמ' 339-334). ראה עוד בשו"ת במראה הבזק (חלק א סי' פה).
⁴ מפני שטעמו של הדגול מרבבה שייך אף במקרה זה. וכן כתבו בשו"ת שאילת יצחק (סי' סא) ובשו"ת אגרות משה (יו"ד חלק ג סי' קט).
אולם, בתשובה אחרת כתב האגרות משה (יו"ד שם סי' קי) שאף שטעמו של הדגול מרבבה שייך להקל אף בגויה וישראל, מכל מקום אין להקל משום שנמצא חוטא נשכר. שאילו הייתה נישאת לאחר הייתה צריכה להמתין שלושה חודשים, ועתה שנישאת לאיש שחטא עמה

אינה צריכה להמתין. אך מלבד הסתירה בין התשובות, יש לעיין בדבריו, שהרי אילו האישה לא הייתה עם ישראל קודם הגירות, לא הייתה צריכה כלל להמתין שלושה חודשים לדעת השולחן ערוך (אבן העזר יג, ה), שמדויק בדבריו שגירות פנויה אינה צריכה להמתין. נמצא שלא החטא עמה גרם להתירה, והסיבה שעתה באה להתגיר היא כדי שלא יחטאו עוד. אלא שאם הייתה באה להינשא לאחר – הייתה חלה עליה גזרת חכמים שבכל אופן צריכה להמתין, אך אם באה להינשא למי שהיה עמה עד עתה – לא גזרו אם ידוע אם היא מעוברת או לא, לשיטת הדגול מרבבה. וכן כתב הרב קורצטג (תחומין י, עמ' 337, הערה 7) שאדרבה, מפני תקנת השבים יש להקל עליהם ולא להחמיר.

לכן נראה שאף האגרות משה לא התכוון שיש לאסור מעיקר הדין, אלא שנראה כאילו חוטא נשכר, כיוון שאילו הייתה נישאת לאחר הייתה צריכה להמתין, ולאיש שחטא בה אינה צריכה, ולכן ראוי להחמיר. לכן בתשובה בס"י קט, שם עסק באישה מעוברת שהיה נראה שקשה לה להיפרד מבעלה, הקל שלא תמתין ג' חודשים, כיוון שמעיקר הדין אין חובת המתנה במקרה זה. ולכן ראוי לבחון כל מקרה לגופו אם יש להחמיר או להקל.

בבתי הדין לגיור של מדינת ישראל מבקשים מן האישה לבצע בדיקת דם לגילוי היריון סמוך ככל הניתן לטבילת הגיור.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

מתפללים לרפואתם השלימה של:

אליעזר יוסף בן חנה ליבא
מאיר בן דינה ציפורה
נתנאל אילן בן שיינא ציפורה
נחמה צביה בת שושנה בריינא

רועי משה אלחנן בן גינה דבֿרה
יאיר מנחם בן יהודית חנה
רפאל ישי בן צפורה פייגא
איילת חן בת שולמית

יוסף (יוסי) בן חנה
דוד חיים בן רסה Rassa
יוסף בן רחל חלילי
מאירה בת אסתר

בתוך שאר חולי עם ישראל

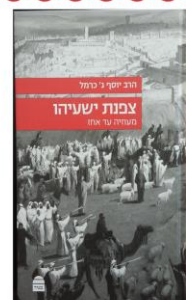
הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן.
יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"
הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.
זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בבאיורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה